

SANKARITARINOITA
(kaikille)

Kuuntelen, siis luen

Äänikirja ajattelun ja luovuuden lähteenä

OPETUSHALLITUS
UTBILDNINGSTYRELSEN

UUDET
LUKUTAIDOT

Kontekstuaalisointi: Äänikirjat palveluna ja oppimisessa

- Kuuntelen, siis luen -mallinnus
- Äänikirjat palveluna
- Esimerkkejä tarjolla olevista äänikirjapalveluista

Kuuntelen, siis luen -mallinnus

Tämä mallinnus perustuu laajaan tekstikäsitelyyn ja lähtökohtaan, jossa äänikirjojen kuuntelu on yksi lukemisen muoto. Mallinnuksessa lukemisella ja kuuntelemisella voidaan tarkoittaa sekä perinteistä lukemista että äänikirjan kuuntelua. Kirjalla voidaan tarkoittaa äänikirjaa tai perinteistä kirjaa. Mallinnuksessa esitetyt työtavat soveltuvat usein äänikirjojen lisäksi painetun kirjan lukemiseen.

Mallinnus on tehty ajatellen neljäsluokkalaisia oppilaita, mutta sitä voidaan soveltaa muillakin vuosiluokilla.

Mallinnuksen tavoitteena on lisätä ymmärrystä äänikirjojen käytön mahdollisuuksista opetuksessa. Mallinnus muodostuu kahdesta osasta:

1. Yleinen osa, jossa kuvataan minkä tahansa äänikirjan käyttöä opetuksessa prosessimaisena kuvauksena, jonka päätteeksi oppilas tuottaa kirjan.
2. Sankaritarinoita (kaikille) -kirja esimerkkinä äänikirjan käytöstä prosessimaisessa oppimisessa. Osa mallinnuksesta on yhdenmukaista yleisen osan kanssa. Mallinnusta hyödyntävä opettaja saa itselleen ja oppilailleen käyttöönsä Sankaritarinoita (kaikille) -kirjan kuvitettuna äänikirjana. Mallinnuksessa tutustutaan myös monikieliseen Kuutorni -kirjaan. Kirjojen maksuton käyttöoikeus on kaksi kuukautta. (Ohje kirjojen käyttöönottoon löytyy Opetushallituksen sekä Uudet lukutaidot -ohjelman sivuilta.)

Opetushallitus on tuottanut mallinnuksen Uudet lukutaidot -kehittämishajelmassa. Mallinnuksen tuottamiseen on osallistunut opettajia, Helsingin kaupunginkirjasto ja ILT Education.

Mallinnuksen avainsanoja

laaja tekstikäsitely
monimuotoiset tekstit
multimodaalisuus
digitaalinen ympäristö
monilukutaito
medialukutaito
tieto- ja viestintäteknologinen osaaminen
laaja-alainen osaaminen
monialaiset oppimiskokonaisuudet
teksti
äänikirja
sovellus
digitaalinen palvelu
oppimiskäsitys
oppimisympäristöt ja työtavat
perusopetuksen opetussuunnitelman perusteet
oppiaineet

Oppilaan hyvä tieto- ja viestintäteknologinen osaaminen

Mitä osaamista mallinnuksen mukainen pedagogiikka edistää?

Äänikirjat palveluna

Äänikirja on kirjallinen teos, joka on tarkoitettu kuunneltavaksi. Äänikirja on usein ihmisen lukema, mutta myös puhesyntetisaattoreita käytetään. Kirjan lukija voi olla kirjan kirjoittaja tai ääninäyttelijä. Nykyisin kirjoja kirjoitetaan myös suoraan äänikirjoiksi.

Tavallisesti äänikirjoja kuunnellaan sovellusten tai nettiselaimen kautta. Äänikirjoja tarjoavat palvelut ovat usein maksullisia (kuukausimaksu), mutta niihin on saatavilla maksuttomia kokeilujaksoja. Tutustu äänikirjoihin linkkien kautta!

Kirjastot tarjoavat maksuttomia äänikirjapalveluja rekisteröityneille asiakkaille. Lapsille soveltuvia maksuttomia sisältöjä tarjoa myös mm. YLE.

Tässä mallinnuksessa käytämme esimerkkinä ILT Educationin palvelua Lukulumo, joka on lasten monikielinen äänikirjapalvelu.

Esimerkkejä tarjolla olevista äänikirjapalveluista

Maksuttomia

yle AREENA

Lasten äänikirjat

yle AREENA

Lasten kuunnelmat

KIRJASTO

Tutustu valtakunnalliseen e-kirjastoon

Maksullisia

BookBeat

Tutustu BookBeatiin

Nextory

Tutustu Nextoryyn

Lukulumo

Tutustu Lukulumoon

SUOMALAINEN

Plus

Tutustu Suomalainen Plus -palveluun

ebban.

Tutustu Ebbaan

Celia on lukemisesteisille ihmisille tarkoitettu kirjasto. Celiasta voi lainata kirjoja maksutta monenlaisessa saavutettavassa muodossa, mm. äänikirjoina ja pistekirjoituksena. Kauno- ja tietokirjallisuuden ohella Celia tekee myös oppikirjoja. Palvelun saa käyttöönsä, jos tavallisen kirjan lukeminen on vaikeaa tai mahdotonta. Tähän voi olla monia syitä: esimerkiksi lukivaikeudet, näkövamma, oppimisvaikeudet, keskittymishäiriö tai lihastaudit. Celian asiakkaaksi voi rekisteröityä lähikirjastossa ja usein myös koulussa. Alaikäinen tarvitsee tähän vanhemmilta suostumuksen. Sankaritarihinoita kaikille -kirja löytyy äänikirjana myös Celian valikoimasta.

Varmista aina, että käyttämäsi sovellus on EU:n tietosuoja-asetuksen ja tietosuojalain mukainen.

Äänikirjojen maailma

- Äänikirjaakin luetaan
- Miksi äänikirjat?
- Miksi Lukulumo?

Opetusneuvos
Minna Harmanen
Opetushallitus

Äänikirjaakin luetaan

Lapsille kirjoihin tutustuminen ääneen luettuna on tuttu tilanne, jossa ollaan luontevasti yhdessä tarinan tai tiedon äärellä. Viime vuosina kirjojen kuuntelu on yleistynyt ja äänikirjoja kuuntelevat nyt kaikenikäiset. Äänikirjojen avulla monet kokevat löytäneensä lukemisen ja kirjat uudella tavalla. Usein kuitenkin esitetään kysymys, onko äänikirjan kuunteleminen lukemista. Entäpä jos kysyttäisiin, onko kirjan katseleminen lukemista. Lukeminen - tekstin ymmärtäminen ja tulkitseminen - on toki syvällisempi toiminto kuin “kuunteleminen” tai “katseleminen”. Siksi myös kuuntelemalla voidaan lukea. Joskus äänikirjaa pidetään painetun kirjan lukemista helpompana vaihtoehtona, mutta sen kuuntelu voi olla keskittymisen ja vireystilan ylläpitämisen sekä kielellisen muistin kannalta jopa vaativampaa kuin painetun tekstin lukeminen.

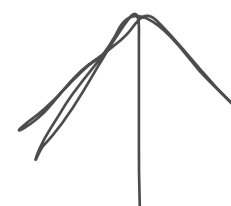
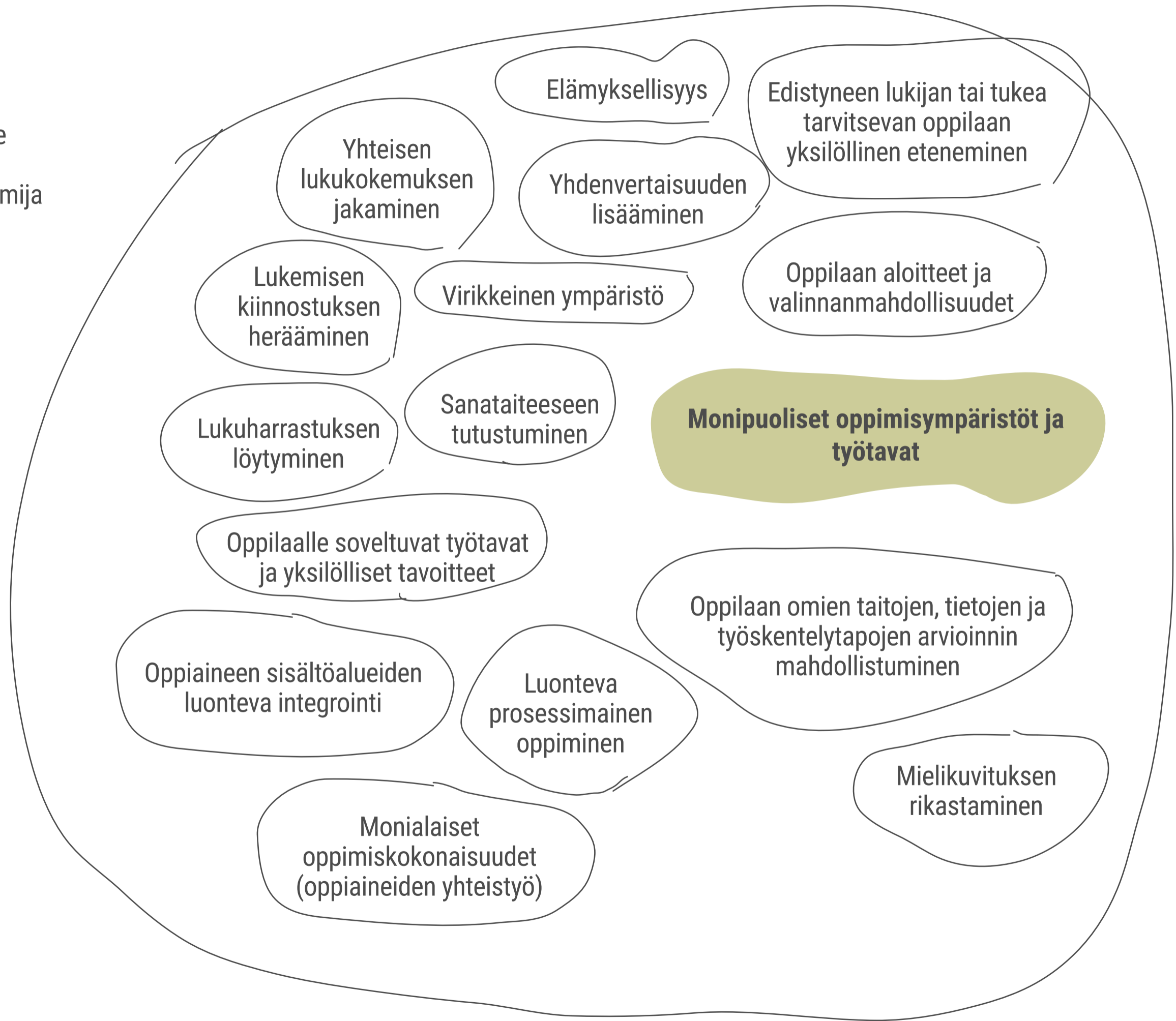
Äänikirjojen kuuntelu tukee opetussuunnitelman laaja-alaisen osaamisen alueen, monilukutaidon kehittymistä ja on luonteva osa kielitietoista opetusta. Monilukutaito kattaa laajasti erilaisten, usein monimuotoisten tekstien tulkinnan ja tuottamisen taitoja. Tekstit voivat olla esimerkiksi puhuttuja tai kirjoitettuja sekä sisältää kuvia tai ääniä. Äänikirja tukee erityisesti keskittyneen kuuntelemisen taitoa ja antaa mahdollisuuden lukea eri tilanteissa ja ympäristöissä. Kun äänikirjoja käytetään opetuksessa, on syytä ottaa huomioon niiden erityispiirteet ja opettaa myös äänikirjojen lukutaitoa.

Olennaista lukemisessa on mahdollisuus uppoutua pitkään tarinaan tai ajatuskulkuun, mikä ei kaikille onnistu sujuvasti painetun kirjan äärellä. Äänikirjan kuuntelu voi siis madaltaa kynnystä tarttua tarinaan tilanteissa, joissa painetun kirjan lukeminen voi tuntua vaikealta, esimerkiksi lukivaikeuden tai näkökyvyn heikkouden takia. **Samalla tavalla kuin painetun kirjan lukeminen, myös äänikirjan kuuntelu rauhoittaa mieltä, parantaa muistia ja kasvattaa sanavarantoa.** Äänikirjan etuna pidetään usein sitä, että se mahdollistaa tarttumisen vaikeampaan tai laajempaan kirjaan kuin yleensä.

Koulussa äänikirjan kuuntelu yhdessä mahdollistaa yhteisten lukukokemuksen, jos kaikki eivät pystyisi lukemaan samaa painettua kirjaa. Näin kirjan pohjalta voidaan keskustella, tehdä draamaharjoituksia tai jatkaa omien tai yhteisten tekstien tekemiseen. Jos äänikirjan kuuntelun lisäksi samaan aikaan voi seurata kirjoitettua tekstiä, äänikirjan kuuntelu tukee lukunopeuden ja lukusujuvuuden kehittymistä. Äänikirjan kuuntelu voi myös tukea puheen tunnistamista. **Monikielinen lapsi tai nuori voi äänikirjoja kuuntelemalla tukea sekä oman äidinkiellensä että koulun opetuskielen osaamista, etenkin jos kotona puhutaan pääosin toista kieltä.** Monikielisissä perheissä äänikirjaa voidaan myös kuunnella yhdessä, jolloin tuetaan koko perheen kielitaitoa yhteisen lukukokemuksen avulla.

Miksi äänikirjat?

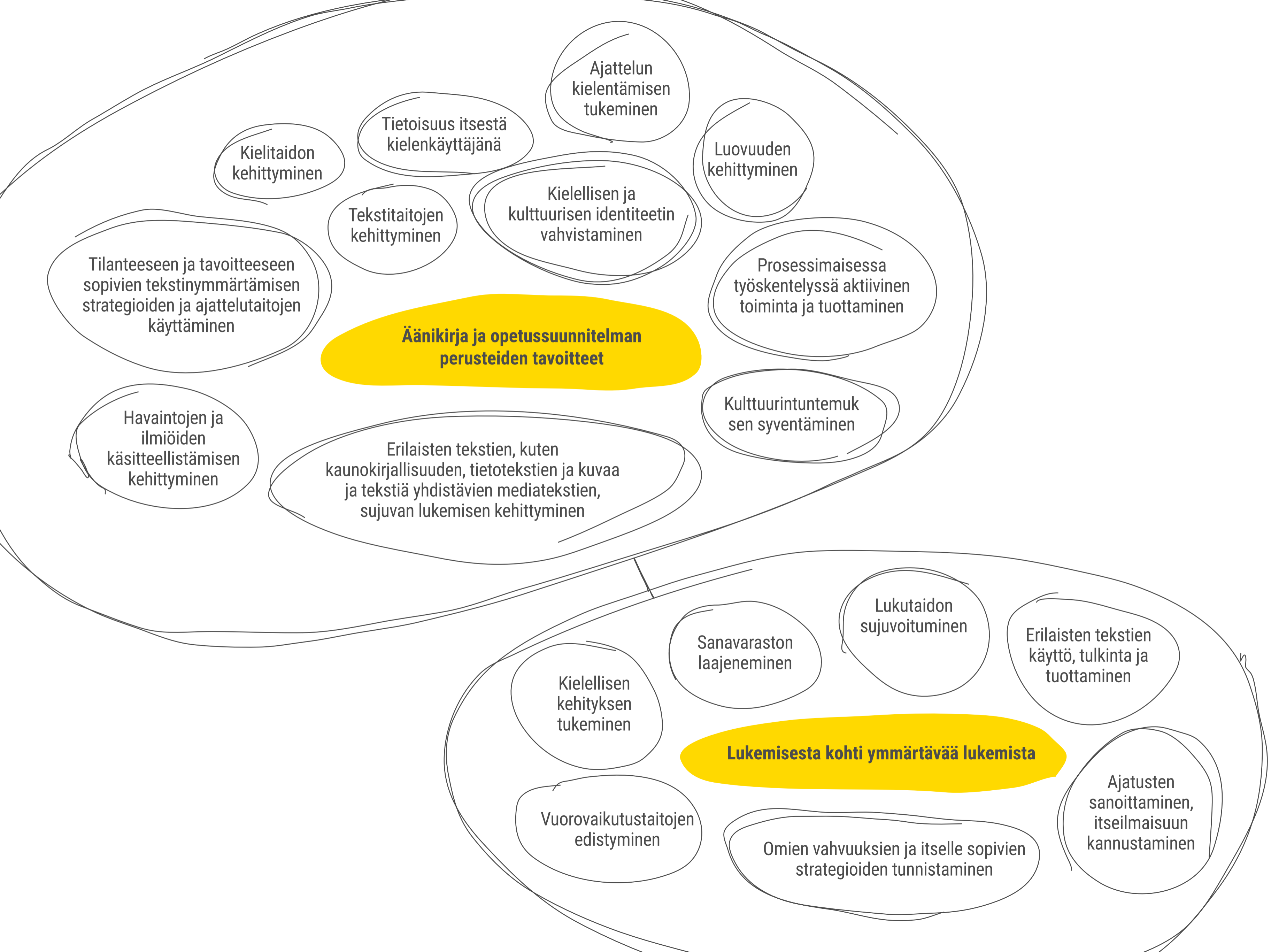
Mallinnuksessa kuvattu äänikirjojen käyttö tukee opetussuunitelman perusteiden mukaista oppimiskäsitystä, jossa oppilas on aktiivinen toimija ja oppiminen tapahtuu vuorovaikutuksessa.

Mallinnuksessa kuvataan oppimisprosessia, jossa oppilaan tieto- ja viestintäteknologinen osaaminen ja monilukutaito kehittyvät rinnakkain.

Mallinnuksen perustana on laaja tekstikäsitys.

- Mallinnuksen teksteillä tarkoitetaan sanallisten, kuvallisten, auditiivisten, numeeristen ja kinesteettisten symbolijärjestelmien sekä näiden yhdistelmien avulla ilmaistua tietoa.
- Tuottaessaan tekstejä oppilaat käyttävät monipuolisesti erilaisia sovelluksia.
- Mallinnus kannustaa digitaalisten ympäristöjen hyödyntämiseen tutkivassa ja luovassa työskentelyssä.
- Mallinnus vahvistaa oppilaan käytännön tv-taitoja ja oman tuottamisen taitoja.
- Mallinnuksen kautta oppilas voi löytää itselleen sopivia työskentelytapoja.
- Mallinnuksessa kuvattu monialainen oppimiskokonaisuus käynnistyy luontevasti kirjasta kumpuavasta, oppilaiden kokemusmaailmassa merkityksellisestä aiheesta.
- Mallinnuksessa keskeistä on oppilaan rooli aktiivisena tuottajana.
- Äänikirjojen käyttö mobiililaitteilla yleistyy. Äänikirjat ja muut audiopalvelut alkavat olla oppilaille tuttuja palveluita.
- Mallinnuksessa tarkastellaan ja tuotetaan tekstejä digitaalisesti.
- Mallinnus kannustaa oppimisprosessiin, jossa oppilas hankkii, yhdistää, muokkaa, esittää, selittää ja arvioi tietoa eri muodoissa, erilaisten digitaalisten ympäristöjen avulla.
- Digitaaliset ympäristöt mahdollistavat rikkaiden tekstiympäristöjen saatavuuden kaikille.
- Mallinnus lisää oppilaan ymmärrystä äänikirjoista digitaalisena palveluna.

Äänikirja ja opetussuunnitelman perusteiden tavoitteet

Lukemisesta kohti ymmärtävää lukemista

Ajattelun kielentämisen tukeminen

Luovuuden kehittyminen

Kielellisen ja kulttuurisen identiteetin vahvistaminen

Tietoisuus itsestä kielenkäyttäjänä

Kielitaidon kehittyminen

Tekstitaitojen kehittyminen

Prosessimaisessa työskentelyssä aktiivinen toiminta ja tuottaminen

Tilanteeseen ja tavoitteeseen sopivien tekstinymmärtämisen strategioiden ja ajattelutaitojen käyttäminen

Kulttuurintuntemuksen syventäminen

Erialaisten tekstien, kuten kaunokirjallisuuden, tietotekstien ja kuvaa ja tekstiä yhdistävien mediatekstien, sujuvan lukemisen kehittyminen

Havaintojen ja ilmiöiden käsitteellistämisen kehittyminen

Lukutaidon sujuvoituminen

Erialaisten tekstien käyttö, tulkinta ja tuottaminen

Kielellisen kehityksen tukeminen

Sanavaraston laajeneminen

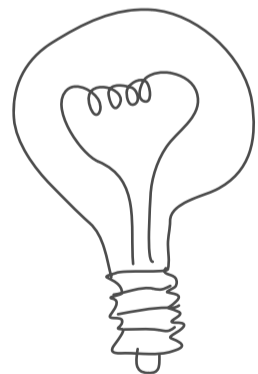
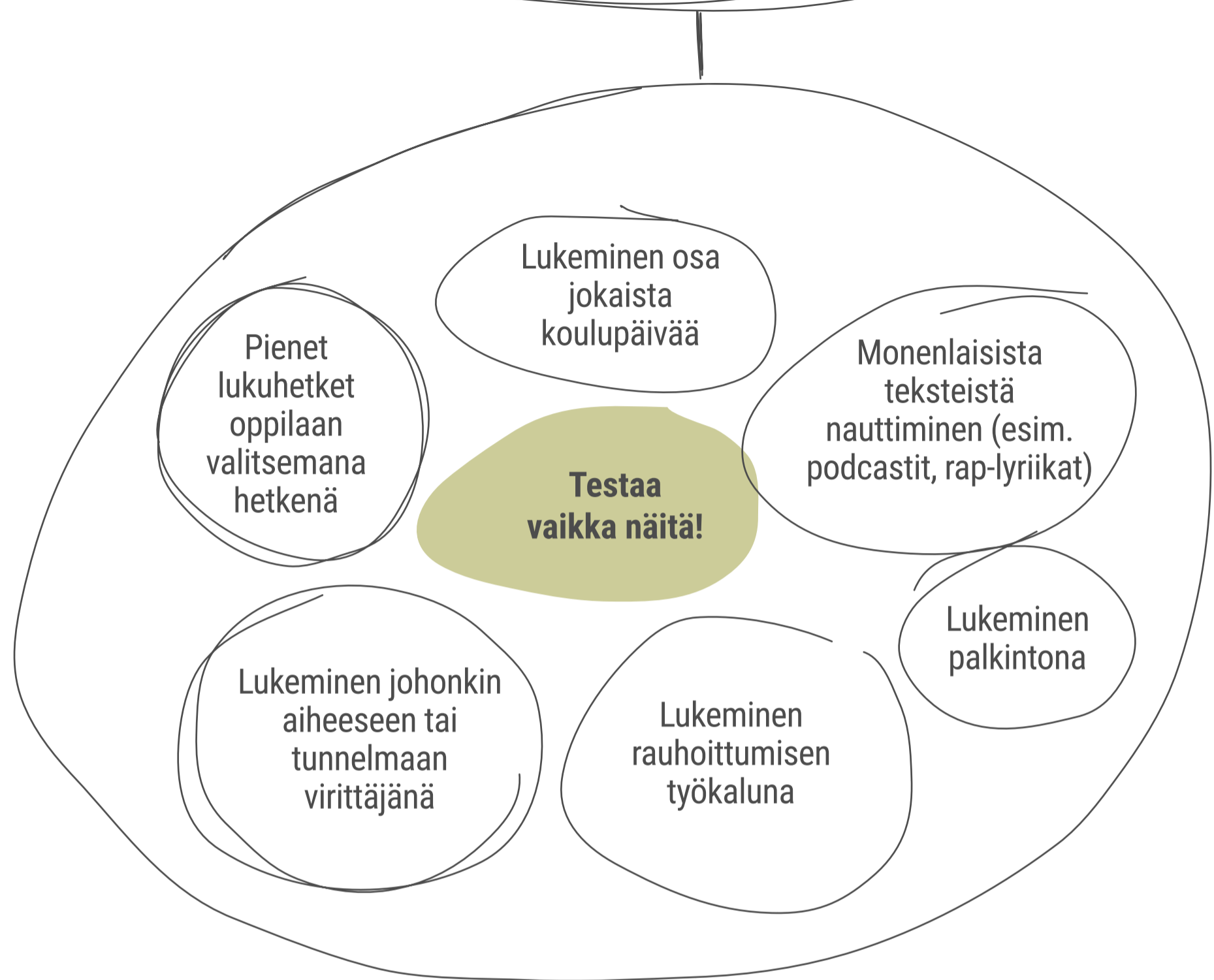
Ajatusten sanoittaminen, itseilmaisuuksiin kannustaminen

Vuorovaikutustaitojen edistyminen

Omien vahvuuksien ja itselle sopivien strategioiden tunnistaminen

“Missä ja miten voi lukea, kun voi kuunnella?”

- Kuunteleminen liikkussa (paikasta toiseen liikkussa tai paikallaan, esim. venytellessä.)
- Tarinan ja kuuntelupaikan hedelmällinen ristiriita (Esim. valitaan kuuntelupaikka, joka poikkeaa tarinan tunnelmasta.)
- Kuunteleminen luonnossa
- Kuunteleminen eri tilanteissa (Esim. odottaminen, matkustaminen, ennen nukahtamista)
- Kuunteleminen eri asennoissa
- Keskittymistä edistävät kirjat
- Rentouttavat tarinat - Tarinat nukahtamisen avuksi
- Kuuntelu yllättävässä paikassa (oppilaiden aloitteet paikasta)
- Sopivan pituiset kuuntelujaksot (Esim. taukojumppa)

Lukemisen malli

Kun oppilaat lukevat, opettaja lukee. Kun oppilaat lainaavat kirjoja, opettaja lainaa kirjoja.

Aistit

- Sopivan lukunopeuden löytäminen: Lukijan äänen nopeuden vaikutus kuuntelukokemukseen
- Tarinaan liittyvien aistien ruokkiminen (Esim. musiikin, tuoksujen, makujen, maisemien tai kuvien kautta)
- Aisteja "pois päältä" (Esim. silmät kiinni kuuntelu)
- Tarinaan virittäytyminen eri aistien kautta

“Luen itse oppilaille satuja sivuilta iltasatu.org.”

Äänikirja mahdollistaa yksilöllisen ja yhteisöllisen lukukokemuksen

- Oppilaille henkilökohtaisesti merkitykselliset tekstit
- Tuki oppimisvaikeuksissa
- Myönteinen lukukokemus, kenties ensimmäisen kerran.
- Mahdollistaa kokeilut
- Yhteinen samanaikainen lukukokemus. (Ei tarvitse käyttää aikaa kirjojen etsimiseen koko ryhmälle. Mahdollisuus löytää sama kirja kaikille omalla äidinkielellä.)
- Henkilökohtainen lukukokemus. Henkilökohtaisen kirjahyllyn kokoaminen äänikirjapalvelussa
- Oman oppimisen reflektion (Miltä kuuntelu tuntuu? Pidätkö kuuntelusta vai lukemisesta vai molemmista? Mikä toimii minulle parhaiten eri tilanteissa?)
- Oppimisen erityistarpeet: apuvälinekäyttö
- Mahdollistaa oppimisympäristön luontevan laajenemisen.

“Paikallisen opetussuunnitelman painotukset vahvistavat äänikirjan käyttöä monilukutaidon edistämässä.”

Miksi Lukulumo?

Opetushallitus on tämän mallinnuksen käynnistyessä keväällä 2021 kartoittanut lasten monikielisiä kuvakirjapalveluita. ILT Educationin Lukulumo on mallinnuksen julkaisuajankohtana ainoa lapsille tarkoitettu äänikirjapalvelu, jossa on suomenkielistä kirjallisuutta ja runsas monikielinen kirjalikoima.

Lukulumon kehittäminen on aloitettu varhaiskasvatukselle ja esiopetukselle. Palvelua on sittemmin laajennettu perusopetukseen. Suomen kouluissa Lukulumoa käytetään pääosin vuosiluokilla 1-3.

Mallinnus mahdollistaa minkä tahansa äänikirjapalvelun käytön. Tähän mallinnukseen esimerkkikirjoiksi on valittu Sankaritarinoita (kaikille) ja Kuutorni.

ILT Education:

Lukulumo

- Lukulumo julkaistiin Suomessa syksyllä 2018
- Lukulumo perustuu ruotsalaiseen menestyskonseptiin Polygluttiin
- Konsepti on levinnyt Norjaan, Saksaan, Ranskaan, Itävaltaan, Sveitsiin, Hollantiin, Iso-Britanniaan, Kanadaan ja Yhdysvaltoihin
- Maailmanlaajuisesti palvelua käyttää yli puoli miljoonaa lasta
- Sovellus toimii iOS- ja Android -käyttöjärjestelmissä sekä kouluille tarkoitettussa selainversiossa, joka löytyy osoitteesta app.lukulumo.fi
- Lukulumon varhaiskasvatusversiossa on yli 700 kirjaa, kouluversiossa on yli 800 kirjaa
- Yli 2000 käännöstä. Voit kuunnella kirjoja yli 50 kielellä
- Turvallinen, laadukas sisältö – valitsemme kirjat yhteistyössä lasten- ja nuortenkirjallisuuden asiantuntijoiden kanssa
- Kun koululla on sovellukseen lisenssi, oppilaat voivat käyttää sovellusta myös kotona

Lukulumon avulla voit:

- Rikastuttaa äidinkielen ja kirjallisuuden opetusta
- Kehittää monilukutaitoa
- Tehdä ryhmän kielistä näkyviä
- Tuoda laadukasta sisältöä opetukseen
- Hakea sopivia kirjoja ikäsuodattimen avulla
- Luoda opetukseesi sopivia kirjahyllyjä
- Hyödyntää valmiita kirjahyllyjä ja kategorioihin jaettuja kirjoja
- Käyttää kirjanmerkkejä haluamissasi kohdissa
- Luoda QR-koodeja jokaiseen kirjaan ja haluttuun kieleen
- Käyttää tekstinseurainta
- Lukulumo Koulu -selainversiossa hidastaa tai nopeuttaa lukunopeutta
- Tutustua vieraisiin kieliin
- Jakaa kirjoja tai kirjahyllyjä oppilaille

Lukulumo-sovellusta ei myydä kuluttajakäyttöön.

Lukulumo on digitaalinen, monikielinen kuvakirjapalvelu

Lukulumon visio on, että kaikilla lapsilla on mahdollisuus tutkia kieltä ja kirjallisuutta omalla äidinkielellään. Pitkällä tähtäimellä tämä tukee entistä tasa-arvoisemman ja demokraattisemman yhteiskunnan syntyä.

SANKKARI TARINOITA

Kirjan aloittaminen

- Luetaanko yksittäinen tarina vai koko kirja? Tarkastelunäkökulmia
- Tapoja luokitella

Kirjaan tutustuminen

Mikä sinusta tulee isona?

Kuunnellaan, mitä futuristi Perttu Pölönen puhuu tulevaisuuden ammateista."

Youtube »»→

Sisällysluettelon tarkastelu
ja tarinoiden selailu -Mitä
aiheista ja henkilöistä
tulee mieleen?

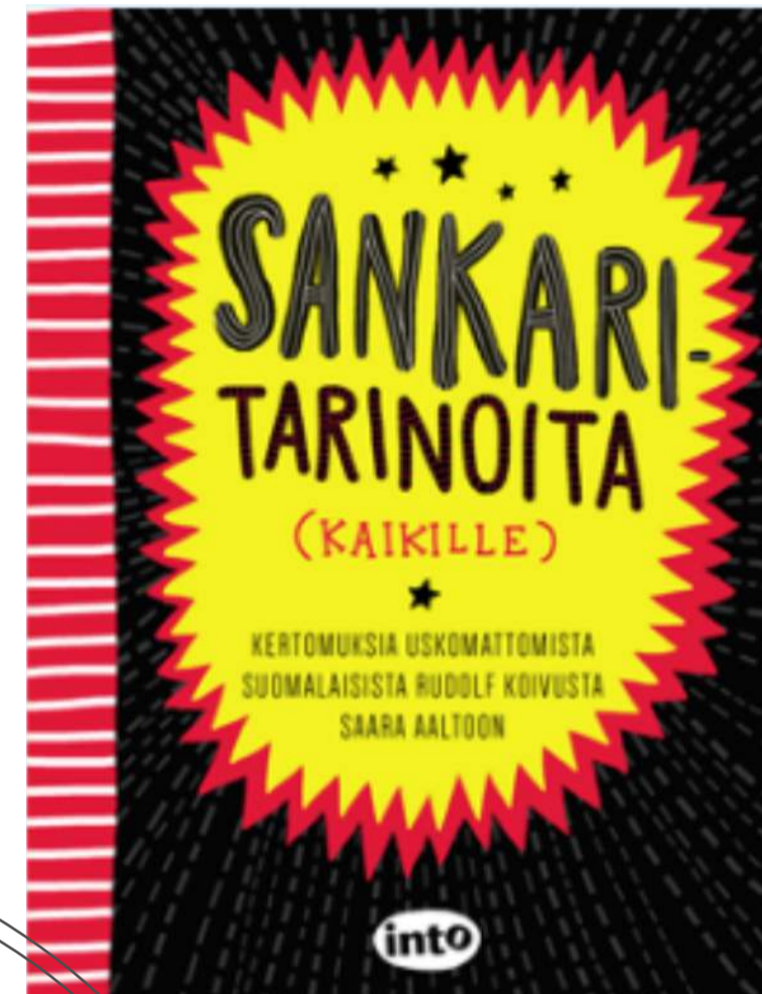
Henkilöt,
nimet

Aiheet,
asiat, ilmiöt

Yksittäiset
kiinnostavat
sanat

Luetaanko yksittäinen tarina vai koko kirja? Tarkastelunäkökulmia:

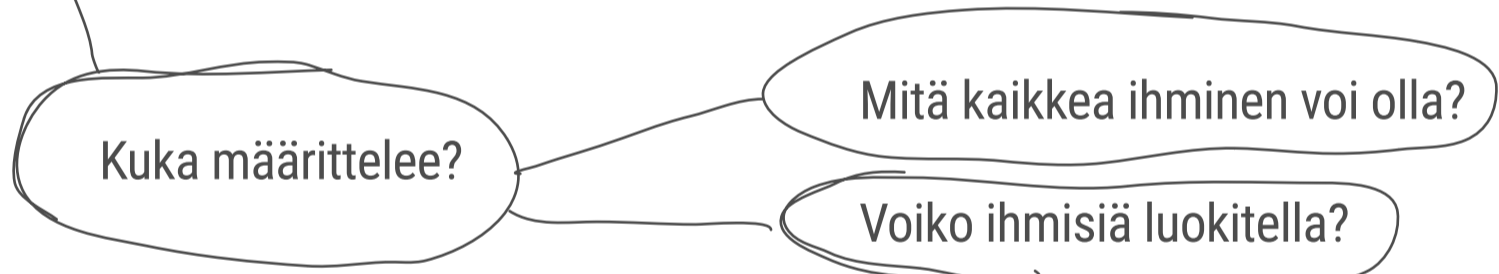
- Esimerkkejä tarinan valintaan: Henkilön kuvan perusteella (esim. näyttely), äänestämällä, väittelemällä, yhdistämällä nimi ja ammatti, itsenäinen valinta oman kiinnostuksen perusteella
- Mitä ammatti tai työ tarkoittaa? Mitä henkilö tekee? Tunnenko ihmisiä, jotka tekevät työkseen tai harrastavat samaa asiaa?
- Mitä nimestä tai ammatista tulee mieleen? Mitä värejä, tuoksuja, ääniä, kuvia, maisemia?
- Mitä henkilön nimi tarkoittaa? Mitä kieltä se on?
- Minkä ikäinen henkilö voisi olla? Onko hänellä perhe ja keitä siihen voisi kuulua?
- Tarinan valitsemiseksi voidaan käyttää arvontatyökaluja, joita löytyy esimerkiksi hakusanoilla wheel decide tai random name picker.
- "Kuka tämä henkilö voisi olla?" valinta kuvan perusteella
- Sankaritarinoita kaikille -kirjan käsittely voidaan aloittaa kuuntelemalla yksi tarina yhdessä ja valitsemalla sen jälkeen itseä kiinnostava henkilö.

Lisää vinkkejä
Kuuntelen, siis luen
-mallinnuksen
yleisestä osasta

ANNE LILJESTRÖM – Tähtitieteilijä.....	9
ANSA IKONEN – Näyttelijä.....	13
ELINA KARJALAINEN – Kirjailija.....	17
ERJA LYTTINEN – Blueskitaristi.....	21
EUGENIE LISITZIN – Merentutkija.....	25
FADUMO DAYIB – Aktivist, poliitikko.....	29
FREDRIKA RUNEBERG – Kirjailija.....	33
HELLE KANNILA – Kirjastoneuvos.....	37
HILJA GRÖNFORS – Laulaja, romaniperinteen kerääjä.....	41
JANI TOIVOLA – Poliitikko, näyttelijä, kirjoittaja.....	45
JENNY LEHTINEN – Toimittaja.....	49
JOUKO NÄIVÄ – Parturi-kampaaja.....	53
JUHA TASKINEN – Luontokuvaaja.....	57
JUHO PYLVÄNÄINEN – Pursimies.....	61
JULIA KYKKÄNEN – Mäkihyppääjä.....	65
KAROLINA ESKELIN – Lääketieteen ja kirurgian tohtori.....	69
KYLLIKKI POHJALA – Poliitikko, sairaanhoitaja.....	73
KYLLIKKI VILLA – Maailmanmatkaaja, kirjailija, suomentaja.....	77
LENA SALMI – Skeittaja.....	81
LI ANDERSSON – Poliitikko.....	85
LINUS TORVALDS – Ohjelmoija.....	89
LOLA ODUSOGA – Miss Suomi 1996, juontaja, yrittäjä.....	93
MAIJU GEBHARD – Kotitalousopettaja, keksijä.....	97
MINA MOJTAHEDI – Asiantuntija, pyörätuolikoripalloilija.....	101
NASIMA RAZMYAR – Poliitikko, apulaispormestari.....	105
NIINA HARTIKAINEN – Koulunkäynninohjaaja, rap-muusikko.....	109
PAULI "PATE" MUSTAJÄRVI – Muusikko.....	113
PERTTI KURIKAN NIMIPÄIVÄT – Punkyhtye.....	117
RONI BÄCK – Tubettaja.....	121
ROSA MERILÄINEN – Kirjailija, heittäytyjä.....	125
RUDOLF KOIVU – Taidemaalari.....	129
SAARA AALTO – Muusikko.....	133
SAKRIS KUPILA – Aktivist, lääketieteen opiskelija.....	137
SANNI – Muusikko.....	141
SIRKKA IKONEN – Itäkairan prinsessa.....	145
SIRPA JALKANEN – Lääketieteen tutkija.....	149
TEKLA HULTIN – Poliitikko, toimittaja, tutkija.....	153
TINJA-RIIKKA KORPELA – Jalkapalloilija.....	157
TOMMI VÄNNI – Stand up -koomikko.....	161
VENNY SOLDAN-BROFELDT – Taidemaalari.....	165
VILLE RISTENA PIRKKO ANNE – Opiskelija.....	169

Tapoja luokitella

Oppilaitani voisi kiinnostaa

- Äänityö ammattina
- Studiot, studiotyöskentely
- Muut ääniin liittyvät työt
- Kirjailijan ja kuvittajan työ

Ammattien tai sankaruuden lisäksi luokittelu voi liittyä henkilön elinaikaan, asuinpaikkaan tai kieleen liittyen.

Mitä nämä ammatit tarkoittavat?

Sankaritarinoita kaikille

- Tähtitietilijä Anne Liljeström
- Näyttelijä Ansa Ikonen
- Kirjailija Elina Karjalainen
- Blueskitaristi Erja Lyytinen
- Merentutkija Eugenie Lisitzin
- Aktivisti, poliitikko Fadumo Dayib
- Kirjailija Fredrika Runeberg
- Kirjastoneuvos Helle Kannila
- Laulaja Hilja Grönfors
- Poliitikko Jani Toivola
- Toimittaja Jenny Lehtinen
- Parturi-kampaaja Jouko Näivä
- Luontokuvaaja Juha Taskinen
- Pursimies Juho Pylvänäinen
- Mäkihyppääjä Julia Kykkänen
- Lääketieteen tohtori Karoliina Eskelin

SANKKARI TARINOITA

Kirjan maailmaan syventyminen

- Kirjan ammatit ja henkilöiden kiinnostuksenkohteet, sankaruudet
- Kirjan henkilöiden sukupuu
- Kirjan henkilöiden tutkiminen
- Kirjassa esiintyvien nimien tarkastelu
- Kirjan paikkojen tarkastelu
- Kirjassa esiintyvät eläimet ja olennot
- Muu tarinassa esiintyvä ilmiö tai asia

Syventyminen: Kirjan maailma

Kirjan ammatit ja henkilöiden kiinnostuksenkohteet, sankaruudet

- Ammatteihin tutustuminen
- Harrastusten ja kiinnostuksen kohteiden selvittäminen
- Intohimon kohteiden kuvailu

- Itseä kiinnostavat ammattien, kiinnostuksenkohteiden ja intohimojen kuvailu

Kirjan henkilöiden sukupuu Kirjan henkilöiden lähipiiri

- Oman sukupuun teko

Kirjan henkilöiden tutkiminen

- analyysit
- luonnetyypit

- Oma luonne

Kirjan teemoihin tutustumiseen ja tiedonhallintaan soveltuvat yhteisen tiedon rakenteluun tarkoitetut sovellukset. Kirjan maailmaan liittyen voidaan tuottaa käsitekarttoja, infografiikoita, esityksiä, taulukoita jne.

Muu tarinassa esiintyvä ilmiö tai asia

- Itseä kiinnostava ilmiö tai asia kertominen

Kirjassa esiintyvien nimien tarkastelu

- suomen ja ruotsin kielet
- muut äidinkielet

- Oman suvun nimien tutkiminen, oman luokan nimien tutkiminen

Kirjan paikkojen tarkastelu

- Suomessa
- Muualla, missä?

- Oman elämän tärkeät paikkojen kuvailu, suvun paikkojen kuvailu

Kirjassa esiintyvät eläimet ja olennot

- Oman eläimen kuvailu
- Kiinnostavan olennon kuvailu

SANKKARI TARINOITA

Monialainen oppimis- kokonaisuus

- Miksi monialainen oppimiskokonaisuus?
- Näkökulmia tutkimuskysymyksen valintaan
- Pohdittavaksi
- Oppilaiden valitsemat työtavat
- Monialaisen oppimiskokonaisuuden esimerkkiaiheena työ tai ammatti

Monialainen oppimiskokonaisuus kirjan herättämästä aiheesta

“Oppimiskokonaisuuksien tarkoituksena on käsitellä toiminnallisesti oppilaiden kokemusmaailmaan kuuluvia ja sitä avartavia asioita, jolloin tavoitteena on

- vahvistaa oppilaiden osallisuutta ja tarjota mahdollisuuksia olla mukana opiskelun tavoitteiden, sisältöjen ja työskentelytapojen suunnittelussa
- nostaa esiin oppilaiden merkityksellisiksi kokemia kysymyksiä sekä luoda tilaisuuksia niiden käsittelyyn ja edistämiseen
- lisätä mahdollisuuksia opiskella erilaisissa ja eri-ikäisten oppilaiden ryhmissä ja työskennellä useiden eri aikuisten kanssa
- tarjota mahdollisuuksia yhdistää koulun ulkopuolinen oppiminen koulutyöhön
- antaa tilaa älylliselle uteliaisuudelle, elämyksille ja luovuudelle sekä haastaa monenlaisiin vuorovaikutus- ja kielenkäyttötilanteisiin
- vahvistaa tietojen ja taitojen soveltamista käytäntöön sekä harjaannuttaa kestävän elämäntavan mukaista toimijuutta
- innostaa oppilaita toimimaan yhteisöä ja yhteiskuntaa rakentavalla tavalla.”

Perusopetuksen opetussuunnitelman perusteet, 2014

Monialainen oppimiskokonaisuus voidaan toteuttaa esimerkiksi tutkivan oppimisen mallilla:

Tutkivan oppimisen malli lyhyesti:

- Kontekstin luominen
- Ongelmien / tutkimuskysymyksen määrittely
- Oppilaiden työskentelyteorioiden luominen
- Kriittinen arviointi
- Uuden syventävän tiedon hankkiminen
- Tarkentuvien kysymysten kehittäminen
- Asteittain tarkentuvien teorioiden luominen
- Jaettu asiantuntijuus
- Tulosten esittely

Miksi monialainen oppimiskokonaisuus?

Aihe on helposti kytkevä oman elämään ja yhteisöön

Tukee laaja-alaisen osaamisen kehittymistä

Kokonaisuus on luonteva tapa kytkeä eri tiedonaloja ja taitoja

Kokonaisuus edistää yhteisöllisyyttä

Oppilaille merkityksellinen ja ajankohtainen tutkimusaihe laajentaa maailmankuvaa

Ymmärrys aiheen merkityksestä yhteiskunnassa lisääntyy, kun aihetta käsitellään oppilaiden oman kokemusmaailman kautta

Oppimiskokonaisuus mahdollistaa luontevan tiedon etsimisen eri lähteistä ja tietämyksen laajentamisen luetun avulla. Samalla harjoitellaan arvioimaan tekstien ja lähteiden luotettavuutta

Näkökulmia tutkimuskysymyksen valintaan

Miksi jotain tapahtui/tapahtuu?
Syy- seuraussuhteet

Kirjassa esiintynyt väite tai oletus

Kirjassa havaittu tunne tai tunteet

Tapahtumapaikka

Kiinnostavin asia tai aihe tarinassa

Kirjassa esiintyvä motiivi

Henkilöiden väliset suhteet, vuorovaikutus

Ajankohtainen aihe ympäröivässä maailmassa

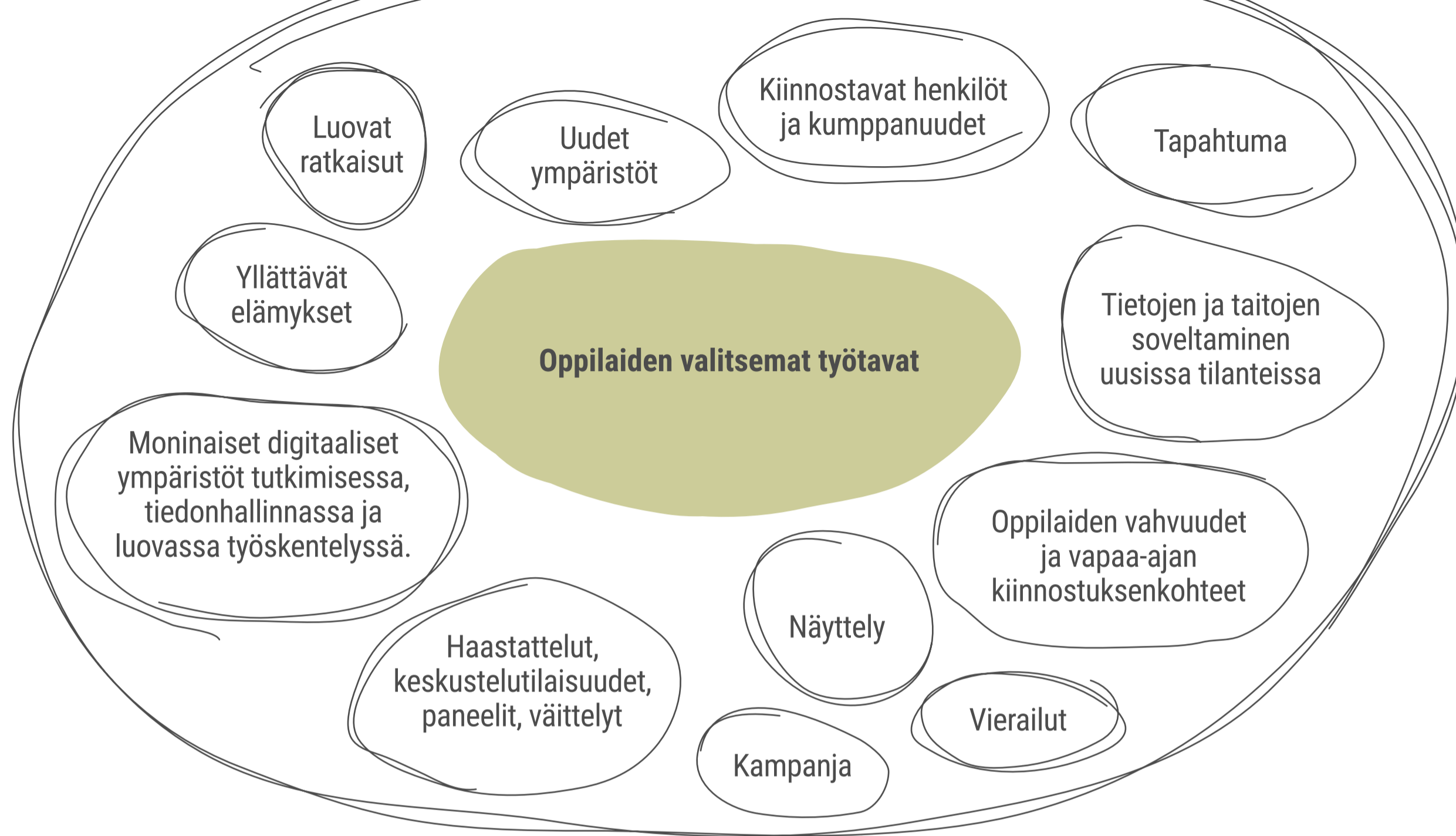
Toiminta

Kiinnostavin kohta tarinassa

Yksittäiset sanat tai seikat

Henkilö

Aikakausi

TIETO- JA VIESTINTÄTEKNOLOGINEN OSAAMINEN

KÄYTÄNNÖN TAIDOT JA OMA TUOTTAMINEN	VASTUULLISUUS JA TURVALLISUUS	TIEDONHALLINTA SEKÄ TUTKIVA JA LUOVA TYÖSKENTELY	VUOROVAIKUTUS
TEKNISET PERUSTAI DOT	VASTUULLISUUS	TIEDONHALLINTA	YHTEISÖLLISYYS
TOIMINTA ERI YMPÄRISTÖISSÄ	TURVALLISUUS	TUTKIVA TYÖSKENTELY	OSALLISUUS
TUOTTAMINEN	ERGONOMIA	LUOVA TYÖSKENTELY	

Kuunneltavan kirjan teemasta kumpuavan oppimiskokonaisuuden yhteydessä on luontevaa tarkastella oppilaan hyvän tvt-osaamisen kuvausta.

Pohdittavaksi

Ajankohtaisuus

- Onko tutkimus ajankohtainen oppilaiden mielestä juuri nyt? Miksi?
- Mikä on aiheen merkitys yhteiskunnassa?
- Esiintyykö aihe mediassa?
- Aiheeseen mahdollisesti liittyvien moninaiset mielipiteiden ja näkökulmien huomiointi

Taiteet

- Aihetta käsittelevä muu kirjallisuus, myös fiktio.
- Aiheen käsittely, kuvataiteessa, musiikissa, elokuvissa
- Syvennetään aihetta tutustumalla taiteeseen tai tuottamalla itse taidetta.

Tulevaisuuden näkymät

- Mikä on aiheen merkitys tulevaisuudessa oppilaiden elämässä? Entä yhteiskunnassa?
- Tarjoaako tulevaisuus vaihtoehtoisia mahdollisuuksia? Millaisia kuvitelmia tulevaisuuteen liittyy? Mitä voimme ennakoita?
- Voiko tulevaisuudentutkimus lisätä ymmärrystä aiheesta?
- Liittyykö digitalisaatio tutkittavaan aiheeseen? Mitä vaikutuksia sillä on tulevaisuudessa?

Lue vinkkejä monialaisten oppimiskokonaisuuksien toteuttamisesta!

www.monialaiset.fi

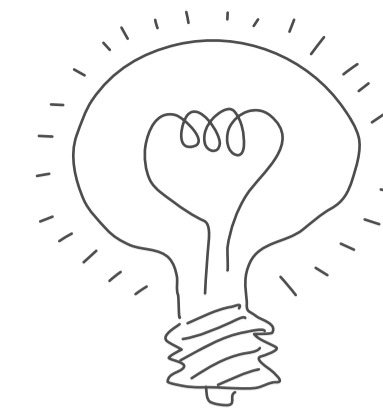

Tekijät Liisa Liinamaa, Aki Luostarinen,
Iida-Maria Peltomaa

Kirjaan syventymisvaiheessa on voinut nousta esiin oppilaita kiinnostavia aiheita. Monialaisen oppimiskokonaisuuden aihe on luontevaa valita näistä aiheista. Esimerkiksi itseä kiinnostavat ammatit, tutkimuskohteet, harrastukset, tulevaisuuden suunnitelmat, oma elämä. Aihe voi käsitellä myös tunteita, ajankohtaisia aiheita, paikkoja jne.

Oppimiskokonaisuus voidaan liittää luontevasti esimerkiksi yhteiskuntaoppiin, musiikkiin, kuvataiteeseen, liikuntaan tai matematiikkaan.

Luettelo ammasteista:

[Wikipedia](#) »→

Monialaisen oppimiskokonaisuuden esimerkkiaiheena työ tai ammatti

Miksi ammattia tai työtä tarvitaan?

Mitä osa-alueita työ pitää sisällään?

Millainen on tyypillinen työpäivä?

Ovatko työpäivät keskenään erilaisia?

Onko alalla hyvä työtilanne?

Miksi on tai ei ole?

Miten työtä pääsee tekemään?

Millaisia työpaikkoja voi olla?

Ovatko työpaikat yksityisellä vai julkisella sektorilla?

Ketä muita henkilöitä on kyseisessä työpaikassa työskentelee?

Onko mahdollista tutustua myös muihin kokemuksiin?

Millainen koulutus tai kokemus vaaditaan tai auttaa?

Onko työssä eroa itse hankitulla osaamisella tai muodollisella koulutuksella?

Missä alaa voi opiskella?

Kuinka kauan opiskelu kestää?

Voiko työssä edetä?

Mitä hyvää, mitä huonoa työssä on?

Mitä työssä pitäisi muuttaa?

Onko työ turvallista?

Onko työssä työvaatteet?

Millaiset?

Mistä henkilö oli kiinnostunut lapsena, entä nyt?

Paljonko työstä saa palkkaa?

Saavatko kaikki samaa palkkaa? Miksi?

Tulevaisuusnäkökulma:

Muuttuuko työ tulevaisuudessa?

Miten ammatti on muuttunut historian aikana vai onko lainkaan?

Pohdittavaksi

- Mitä omalla kirjallani haluan kertoa?
- Kerronko sankaritarinan?
- Mikä aihe minua kiinnostaa?
- Mitä haluan tutkia?

SANKKARI TARINOITA

Kuutorni

Monikielinen
lukeminen

- Kuunnellaan kirja yhdessä muulla kielellä kuin suomi, ruotsi tai saame
- Monikieliset äänikirjat edistävät yhdenvertaisuutta
- Oppilaan monikielinen kompetenssi kehittyy koulussa, kotona ja vapaa-ajalla
- Monikielinen kirja: Kuutorni

Oppilaan monikielinen kompetenssi kehittyy kotona, koulussa ja vapaa-ajalla

- Vahvistetaan oppilaan kielellistä identiteettiä ja itsetuntoa.
- Tuetaan kielten rinnakkaista käyttöä.
- Tiedostetaan kielellinen monikerroksisuus.
- Ollaan osa kulttuurisesti monimuotoista ja monimediaisesta yhteiskuntaa.
- Kasvatetaan tietoisuutta omasta ja muiden kulttuurista.
- Ryhmässä puhutut kielet nähdään rikkautena.
- Vahvistetaan oppilaan suhdetta omakieliseen tekstimaailmaan.
- Rohkaistaan oppilasta käyttämään omaa äidinkieltään.
- Tehdään näkyväksi kaikki ryhmässä (myös vapaa-ajalla) puhutut kielet.
- Kannustetaan oppilasta lukemaan omalla äidinkielellään.
- Lukemisen lisäksi tuetaan oppilaan mahdollisuuksia tuottaa tekstejä omalla äidinkielellä.
- Kartutetaan oman äidinkielen sanavarantoa.
- Tehdään yhteistyötä oman äidinkielen opetuksen kanssa.

Miksi ja miten lukea monella kielellä?

Ajattelun
taitojen
kehittyminen

Monikieliset äänikirjat edistävät yhdenvertaisuutta

- Monikielinen äänikirja mahdollistaa oppilaille saman lukukokemuksen kielestä riippumatta.
- Monikielinen äänikirja on hyvä esimerkki digitaalisten palvelujen oppilaslähtöisestä käytöstä.
- Lukukokemus omalla äidinkielellä voi lisätä oppilaan osallisuuden kokemusta.
- Äänikirjat voivat herättää oppilaan kiinnostuksen tutkia, millaisia kirjoja omalla kielellä löytyy.
- Monikielinen äänikirja mahdollistaa elämyksiä omalla äidinkielellä.
- Monikielisyys tuodaan näkyväksi rikkautena yhteiskunnassa.
- Äänikirja tarjoaa oppilaalle mahdollisuuden eläytyä vieraskielisen oppilaan kokemusmaailmaan.
- Äänikirjat ovat luonteva tapa tutustua omalla äidinkielellä ikätasoa vastaavaan lastenkirjallisuuteen sekä kertomus- ja kulttuuriperinteeseen.
- Tarinoiden kautta voidaan pohtia, miten oppilaat käyttävät eri kieliä eri tilanteissa koulussa ja vapaa-ajalla.

Kuunnellaan kirjaa yhdessä muulla kielellä kuin suomi, ruotsi tai saame

- Joidenkin kohtien kuuntelu kaikilla ryhmässä puhutuilla kielillä
- Keskeisten käsitteiden poimiminen kuunnelluista kielistä
- Tutustuminen eri kielisten lukijoiden tapaan lukea
- Kirjan kirjoittajan äidinkielen selvittäminen ja kulttuuriseen kontekstiin tutustuminen
- Kokeilut, joissa
 - a) kirja kuunnellaan ensin suomeksi, ruotsiksi tai saameksi ja sitten vieraalla kielellä
 - b) kirja kuunnellaan ensin vieraalla kielellä ja sitten suomeksi, ruotsiksi tai saameksi
- Miltä vieras kieli kuulostaa, kun kirjan sisältöä ei tunne tai sen jälkeen, kun sisällön tuntee?
- Kuuntelukokemus koko kirjasta valitulla vieraalla kielellä
- Jos kirja on kuvitettu, kuvitukseen ja kuvittajaan tutustuminen

Kokoamme eri kielten kauneimpia sanoja näkyviin.

Sindren tarinan voi kuunnella 56 kielellä: suomi, albania, amhara, arabia, arabia (Irak), arabia (Syyria), bengali, bosnia, bulgaria, dari, englanti, espanja, hindi, hollanti, islanti, italia, jiddis, kiina (mandariini), kreikka, kroatia, kurdi (kurmanci), kurdi (sorani), latvia, liettua, makedonia, meänkieli, mongoli, nepali, pastu, persia, pohjoissaame, portugali, puola, ranska, romania, romanikieli, ruotsi, saksa, serbia, somali, suomi, swahili, tagalog, tanska, thai, tigrinja, tsetseeni, turkki, ukraina, unkari, urdu, venäjä, vietnam, viro

Teksti suomeksi.

Kuvittaja: Per Gustavsson

Lukija: Laura-Linnea Ilmanen (SU)

Monikielinen kirja: Kuutorni

"Kuu. Se on niin kaunis, Sindre ajattelee. Kauneinta, mitä on olemassa. Ajatella, jos sinne voisi mennä. Kaikki, joilta hän pyytää apua, kuitenkin vain pudistavat päätään. Se on liian vaikeaa. Ja liian vaarallista. Kuu on liian korkealla. Sinne on mahdotonta päästä. Sindre ei kuitenkaan anna periksi. Hän aikoo rakentaa tornin. Korkean, korkean tornin."

Kuuntele Sindren unelma

Mistä sinä unelmoit?

Onko mahdottomia unelmia olemassa?

SANKKARI TARINOITA

Sanasto

- Sanontoja työhön liittyen
- Uudet sanat ja käsitteet
- Tutustutaan mielenkiintoiisiin työpaikkoihin
- Englanninkielisiä nimikkeitä
- Mobiilipelejä ja lautapelejä

Kielitietoisuus ja sanavarannon laajeneminen

Lisää vinkkejä
Kuuntelen, siis luen
-mallinnuksen
yleisestä osasta

Haetaan muita
sanontoja ja
sananlaskuja

Pohditaan, mistä
sanonnat tulevat

Tutustutaan suomalaisia
sanontoihin ja
sananlaskuihin (työhön ja
ammatteihin liittyen)

Etsitään sanontoja
eri kielillä, omalla
äidinkielellä

Uudet sanat ja käsitteet: Sankaritarinoita (kaikille) -kirjan sanasto

Tarinoista on poimittu joitakin sanoja, jotka saattavat olla oppilaalle uusia tai vaikeasti ymmärrettäviä. Sanastoon voi tutustua ennen tarinaa esimerkiksi ottamalla selvää, mitä ne tarkoittavat. Sanastoa voi käyttää myös tarinan jälkeen sen varmistamiseksi, että oppilas on ymmärtänyt, mitä sanat tarkoittavat. Sanoihin voidaan koota vastineita oppilaiden omilla äidinkielillä.

Opettajan kannattaa tutustua tarinoihin ja sanastoon etukäteen.

Sanontoja työhön liittyen

Työ tekijäänsä kiittää.

Työ tekijäänsä neuvoo.

Hiki laiskan syödessä, vilu töitä tehdessä.

Älä jätä sitä huomiseksi, minkä voit tehdä jo tänään.

Varhainen lintu madon nappaa.

Hullu paljon työtä tekee, viisas pääsee vähemmällä.

Hyvin suunniteltu on puoliksi tehty.

Ei kysyvä tieltä eksy.

Hiljaa hyvä tulee.

Luja tahto vie vaikka läpi harmaan kiven.

Sankaritarinoita / Sanastoa

Anne Liljeström ilmaisutaito, geenitutkija, ilmakehä, galaksi, protoplanetaariset kiekot, jäähitunen, maailmankaikkeus, mieleenpainuva, musta aukko, kraatteri, Linnunrata, tutkimusmatkailija, valovuosi, radioantenni, tiedottaja, tietoisuus, sukupuolettomuus

Ansa Ikonen pula, Pietari, vaiva, sota-aika, nähdä nälkää, keuhkokuume, Pietarin suomalaisten, aikapäivät, muukalainen, ansaita elanto, valkokangas, hohtokas, intohimo, koe-esiintyminen, palo, mutka, Jussi-palkinto, elokuvataide

Elina Karjalainen juttu luistaa, malttaa, romaani, haave, lohtukirje, vara (veden varaan), leikkikarhu, mitta (vuosien mittaan), sepittää, ristimä, työteliäs, muistelmat

Sanontoja työhön liittyen

Kenen leipää syöt, sen lauluja laulat.

Luoja ei laiskoja elätä.

Ahkeruus kovankin onnen voittaa.

Työmies on palkkansa ansainnut.

Ei työ tekemällä loppu.

Huono työ tulee kalliiksi.

Ahkeruus on ilomme.

Ei makaavan kissan suuhun hiiri tule.

Se onnea niittää, jolla sisua riittää.

Ei kukaan ole seppä syntyessään.

Mies eikä mikään marjanpoimija.

**Varmista aina, että
käyttämäsi sovellus on
EU:n tietosuoja-asetuksen
ja tietosuojalain mukainen.**

Lautapelejä

Alias

Boggle

Sanapaniikki

Sanamania

Scrabble

Just one

Mobiilipelejä

Ekapeli

Wordfeud

Wordbase

Sanajahti

Lukemaan opettavat

pelit (Lola ym.)

Teach Your Monster to

Read (for English)

Arvaa mikä ammatti?
-sananselityspeli

Tekijä: Ryhmärenki

Helle Kannila panna merkille Deweyn kymmenluokitusjärjestelmä

Hilja Grönfors aisakello romani valkolainen kansanmusiikkijuhla

Jani Toivola kansanedustaja eduskunta uupumus

Jenny Lehtinen määrätietoinen kehopositiivisuus

Jouko Näivä olla varaa (ei ole varaa) piitata (moni ei piittaa)

Juha Taskinen Kanervikko Saimaannorppa "hylöke"
luonnonsuojelija norppaintoilu turhanpäiväinen

Juho Pylvänäinen Varusmiespalvelus cd-soitin Iron Maiden
armeija taitoluistelu sosiaalinen media pride-kulkue ylikersantti
univormu ammattisotilas seksuaali- ja sukupuolivähemmistöt

Julia Kykkänen Hyppyrimäki mäkikotka herpaantuminen
palkintorahat olympialaiset

Karolina Eskelinen Kirurgia kauppa-apulainen ylioppilas yliopisto
yliopettaja lääketiede tohtori sponsori automobiiliklubi

Kyllikki Pohjala Sosiaaliministeri poliitikko elättää itsensä
sisällissota eduskuntaryhmä dollari lääkeavustus miina vuosisata
sairausvakuutus sosiaaliturva ulkopolitiikka

Kyllikki Villa Kutkutti mielikuvitus riippumatto puutarhakeinu
Etelämeri kapsäkki päiväkirja tyvenet tutkimusretki

Lena Salmi Skeitti eloisuus keinutuoli kutominen kököttää trikki
itsetunto kansainvälinen yhteydenotto raja-aita mukavuusalue
urheilujournalismi sirkusakrobatia graffititaide

Li Andersson Televisiostudio edustukunta puolue
oikeudenmukaisuus keskustelutaito ajankohtaisohjelma
ilmastopolitiikka vaalivoitto tasa-arvo vasemmistoliitto ääniharava

Linus Torvalds tietokoneohjelma ohjelmisto käyttöjärjestelmä
lähdekoodi ohjelmistoteollisuus

Lola Odusoga semifinaali missikisat eksoottinen ainutlaatuinen
rempseys vuosikymmen maailmanlaajuinen

Maiju Gebhard käytännönläheinen työtaakka niksi
astiankuivauskaappi mukaansatempaava opaskirja kotitalous

Mina Mojtahedi pyörätuoli vammaisen pyörätuolijoukkue
inkluusio paralympiakomitea kehitysyhteistyökoordinaattori
Nasima Razmyar turvapaikanhakija maailman kriisi
maahanmuuttaja kansanedustaja apulaispormestari

Englanninkielisiä nimikkeitä

Mitä nämä nimikkeet tarkoittavat?

Controller
Blacksmith
Fishmonger
Barrister
Civil servant
Carpenter
Paramedic
Human Resources and
In-house Training
Senior Specialist
Attendant, In-house
Services
Senior Officer
Coordinator
Information Officer
Vice-President

Listat perinteisistä ammasteista:

[Wikipedia / Luettelo ammasteista](#) »→

Tutustuaan mielenkiintoisiin työpaikkoihin!

duunitori.fi
oikotie.fi
monster.fi
mol.fi
valtiolle.fi
kuntarekry.fi

Karolina Eskelinen kirurgia, kauppa-apulainen, ylioppilas, orpo, yliopettaja, tyttökoulu, rahoittaa, lääketiede, varjopuoli, kauhistella, loistaa, väitellä tohtoriksi, huhkia, siirtolainen, niitti, hieraista, huristella, sponsori, arvonimi, automobiiliklubi

Kyllikki Pohjala sosiaaliministeri, poliitikko, elättää itsensä, sisällissota, rintama, eduskuntaryhmä, tuumailu, jämäkkä, kiperä, sonnustautua, dollari, lääkeavustus, miina, kaapata, vuosisata, sairausvakuutus, sosiaaliturva, ulkopolitiikka

Kyllikki Villa riippumatto, kutkuttaa, mielikuvitus, puutarhakeinu, Etelämeri, himo, kimpsut, kampsut, kapsäkki, päiväkirja, askare, tyvenet, tutkimusretki, valopilkku

Lena Salmi skeittaaja, suhista, hulmuta, viileä, vilvoitella, oitis, eloisa, keinutuoli, kutoa, villamyssy, tohvelit, kököttää, vireä, trikki, kummastunut, itsetunto, kiittää, kansainvälinen, raja-aita, taltuttaa, avosylin, mukavuusalue, urheilujournalismi, sirkusakrobatia, graffititaide

Li Andersson televisiostudio, kantava ääni, puolue, oma tila, oivallus, oikeudenmukaisuus, ulkopolitiikka, hengaila, ponnistaa, vaalibileet, hypellä, ajankohtaisohjelma, ilmastopolitiikka, vaalivoitto, uurastus, tasa-arvo, vasemmistoliitto, kaupunginvaltuutettu, ääniharava

Linus Torvalds ohjelmoija, laskutoimitus, tuumata, ohjelmisto, puurtaa, luomus, korjausehdotus, supertietokone, kernelli, lähdekoodi, ohjelmistoteollisuus

Lola Odusoga tapittaa, nuttura, semifinaali, missikisat, eksoottinen, harmistua, päälaki (päälaelleen), ainutlaatuinen, rempseys, hoputtaa, kajauttaa, vuosikymmen, maailmanlaajuinen

Maiju Gebhard toimelias, tervehtynyt, käytännönläheinen, ilmiömäinen, lopen uupunut, työtaakka, niksi, astiankuivauskaappi, luomus, mukaansatempaava, opaskirja, kotitalous, hutiloita, valistustoiminta, "ämmänlänki"

Mina Mojtahedi pyörätuoli, vammaisen, kelaus, pyörätuolijoukkue, inkluusio, paralympiakomitea, kehitysyhteistyökoordinaattori

Nasima Razmyar apulaispormestari, turvapaikanhakija, loppuikä (loppuiksi), maailman kriisi, kantti (monelta kantilta), maahanmuuttaja, pakolaisnainen, kansanedustaja, siirtolaisuusjärjestö

Niina Hartikainen välkehtiä, kinos, lampsia, musiikintekijä, transtukipiste, muunsukupuolinen, huojennus, ennakkoluulot, toitottaa, romeoräp

Pate Mustajärvi kepponen, duunari, rocktähti, LP-levy, pestautua, levyseppähitsaaja, kuvitelma, keikka, näytekasetti, levy-yhtiö, autotallitreenit, keulahahmo, suomirock-ilmio, rokkikukko, rehennellä, elvistellä, ahdasmielinen, omaelämäkertateos

Pertti Kurikan nimipäivät rämisevä, räkäinen, rosainen, punkmusiikki, kehitysvammainen, Eurovision laulukilpailu, mylviä, kovanaama, festivaali

Roni Bäck tubettaja, solahtaa, rönsyillä, miljoona, ilmastonmuutos, syrjäytyminen, esikuva, toimitusjohtaja

Rosa Meriläinen heittäytyä, yhtäläisyys, kehon hallinta, mielen hallinta, taekwondo, kaupunginvaltuusto, äänikuningatar, eduskunta, lakien säätäminen, omapäinen, kannanotto, feministi, kansalaisaktivisti, ammattikehtaja, sosiaalinen oikeudenmukaisuus, kestävä kehitys, demokratia, ajatushautomo

Rudolf Koivu puuskahtaa, asemalaituri, kopata syleilyyn, orpo, keuhkotauti, hoteissa (lähettää hoteisiin), rouskuttaa, aterioida, haltia, nide, aikakausi, lapsirakas

Saara Aalto kantele, uskollinen, lahjakkuus, levy-yhtiö, levypomo, supertähti, koe-esiintyminen, unelma, musiikin maisteri, Sibelius-Akatemia, Pop & Jazz konservatorio, ammattimuusikko, albumi, ääninäytellä

Sakris Kupila aktivisti, lääketiede, televisiostudio, transsukupuolinen, kaksoisveli, tyttöbakteeri, hämmentynyt, kotipaikkakunta, avoin, artikkeli, loksahda paikoilleen, nuiva, palaute, kunnioittaa, puheenjohtaja

Sanni muusikko, kuntosali, tarkkailla, juorulehti, teini-ikäinen, paikallislehti, rockbändi, demo, levy-yhtiö, artisti, keikkapaikka, kritiikki, häpeillä, Emma-palkinto, loppuunmyyty

Sirkka Ikonen Itäkaira, Lappi, anorakki, lirkutus, ruska-aika, riekonmarja, kuninkaallinen, päiväkirja, runo, erätupa, allekirjoitus, leirinuotio, hyvästit, kruununperillinen, Sortavala, vieraskirja, dokumenttielokuva, siviiliammatti

Sirpa Jalkanen sairaanhoitaja, lastenlääkäri, jatko-opinnot, tutkimustyö, yliopisto, tutkija, tepsä, akateemikko, professori, immuunisairaus

Tekla Hultin sananvapaus, seura, Suomen itsenäisyys, demokratia, itsenäisyys, lehdistönvapaus, salakuljettaa, Turun saaristo, lehtinen, yhteiskunta, vaalit, terävä äly, kokouspöytä, yhtäläinen äänioikeus, ompeluseura, kansanedustaja, sinnikäs, filosofian tohtori, aktuaari, sortokausi

Tinja-Riikka Korpela intohimo, ammattilaisuus, maajoukkue, panostaa täysillä, epäreiluus, lannistua, tasa-arvoinen, vuoden jalkapalloilija, maaottelu

Tomi Vänni stand up -koomikko, kauhuelokuva, lukutelevisio, näkövamma, fantasiapeli, masentua, stand up -klubi, kustannustoimittaja

Venny Soldan-Brofeldt kuvastin, Viipuri, lahjakas, Suomenlahti, Pariisin maailmannäyttely, korsetti, lapikkaat, pulavuosi, toimeentulo, kuvanveistäjä

Anne Olli sitkeys, roller derby, "sateenkaarisaamelainen", sukupuoli, saamelaisuus, alkuperäiskansa, esiäiti, kulkue, Inari, vuoden sateenkaarinuori

SANKKARI TARINOITA

Kuvat

- Oma visuaalinen versio sankarista
- Mitä tietoa sankarista välittyy?
- Kuvan suhde sankarin tarinaan (kuuntelun jälkeen)
- Millaisia tunteita kuvat ilmentävät?

Sankareiden muotokuvat

**Mitä tietoa sankarin
kuvasta välittyy?**

Kuvittaja

Henkilön
asenne tai aate

Värimaailma

Kuvan
paikka

Kuvan tunnelma

Henkilön
ikä

Henkilön
tunnetila ja
ilme, ks. lista

Henkilön
ulkonäkö ja
olemus

Kuvan herättämä
tunne, ks. lista

Mitä tarinan
elementtejä
kuvassa näkyy?

Tukeeko
kuva
tarinaa?

Puuttuuko
kuvasta jotain
tärkeää?

**Kuvan suhde
sankarin tarinaan
(kuuntelun jälkeen)**

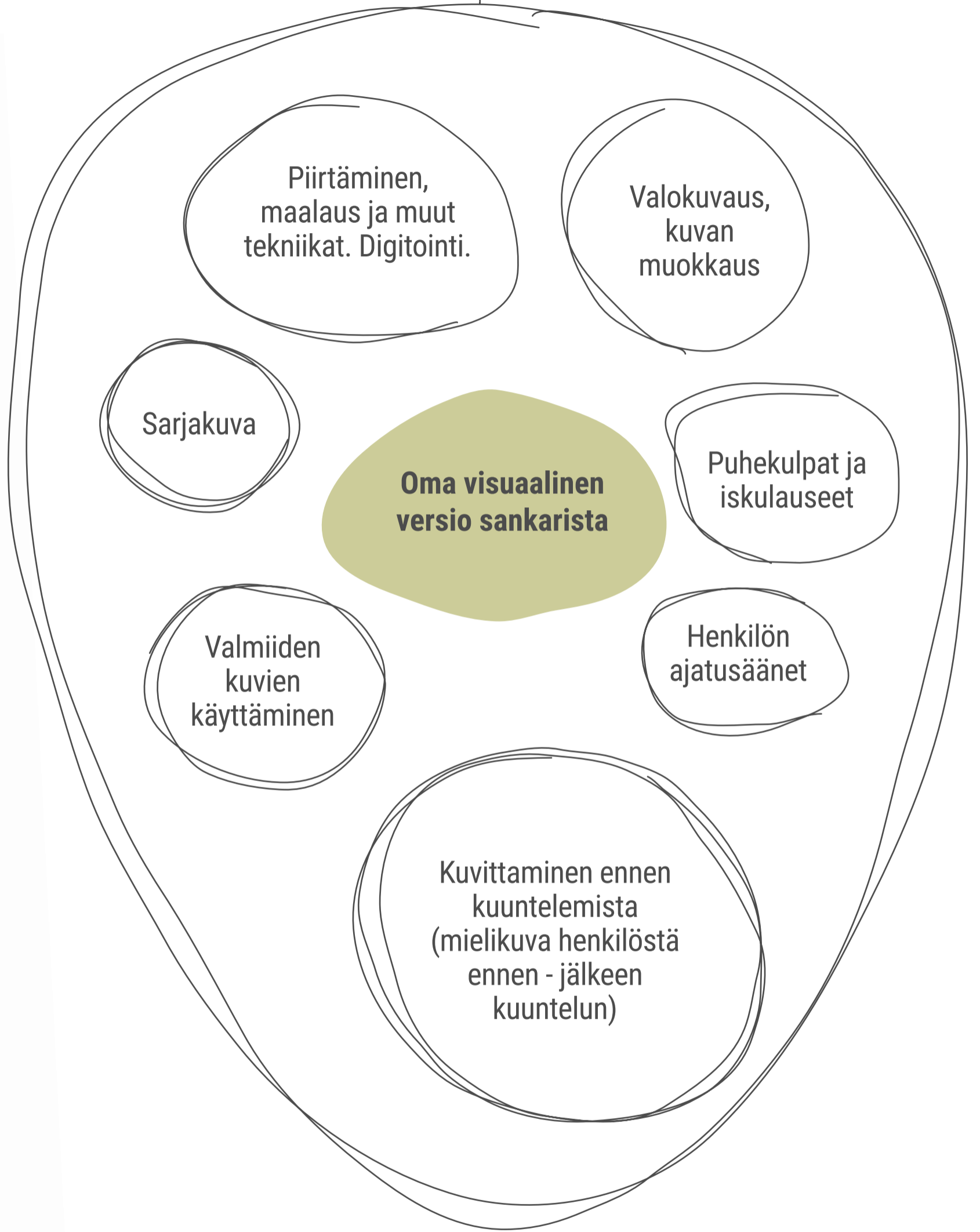
Kuvan arviointi
tai pisteytys ja
perustelut
(1-5/5)

Miten kuvan voisi nimetä?
(Miten nimeäminen
vaikuttaa mielikuvaan,
että nimeämättä
jättäminen?)

Millaisia tunteita kuvat ilmentävät?

Ahkera	Ihmettelevä	Masentunut	Sekaisin
Aito	Ikävä	Miellyttävä	Suloinen
Alakuloinen	Ikävöivä	Mukaansatempaava	Surullinen
Apea	Ilahtunut	Murheellinen	Suuttunut
Arka	Ilmava	Murheissaan	Sympaattinen
Arvoton	Iloinen	Mustasukkainen	Synkkä
Aurinkoinen	Ilomielinen	Myönteinen	Terhakka
Autio	Iloton	Myötämielinen	Toiveikas
Autuas	Inhoava	Myötätuntoinen	Totinen
Auvoisa	Innoissaan	Neuvoton	Tuohtunut
Elinvoimainen	Innostunut	Nolo	Turvallinen
Eloisa	Juhlallinen	Nopea	Tyhjä
Empaattinen	Juro	Nyreä	Tylsä
Empivä	Järkyttynyt	Nyrpeä	Tyly
Energinen	Kaamea	Nöyrä	Tyrmistynyt
Epäilevä	Kammottava	Odottavainen	Tyytymätön
Epäluuloinen	Katuva	Omistautunut	Tyytyväinen
Epäselvä	Kauhistunut	Onnellinen	Uhkarohkea
Epätoivoinen	Kiitollinen	Onneton	Uhmakas
Epäuskoinen	Kireä	Pelkäämätön	Ujo
Epävarma	Kiukkuinen	Pelokas	Uppoutunut
Haikea	Kummasteleva	Pelästynyt	Urhea
Haltioitunut	Kurja	Piristävä	Vahva
Hapan	Kyllästynyt	Pirteä	Vaisu
Harmistunut	Kärsimätön	Pitkästynyt	Vakaa
Harras	Leikkisä	Pulppuileva	Varma
Hauska	Levollinen	Päättämätön	Vihainen
Hermostunut	Levoton	Päättäväinen	Vihamielinen
Hilpeä	Lohdullinen	Raisuu	Villi
Huolestunut	Lohduton	Raivostunut	Voimakas
Hurmioitunut	Loistava	Rakastunut	Yksinäinen
Hyvillä mielin	Loukattu	Rakastettava	Yllytetty
Hyväksyvä	Loukkaantunut	Raskasmielinen	Yllätetty
Hyväntuulinen	Luja	Rauhaisa	Yllättynyt
Häkeltynyt	Lumoutunut	Rauhallinen	Ylpeä
Hämentynyt	Luottava	Rauhaton	Ystävällinen
Hämärä	Luottavainen	Riehakas	Äkkipikainen
Ihaileva	Lupsakas	Riemuisa	Äkäinen
Ihana	Läheinen	Riippumaton	Äreä
Ihastuttava	Lämmin	Rohkea	Ärtynyt

Tekijät: Julia Keskikuru, Virva Rantanen, Iida Törmänen JYU 2014

SANKKARI TARINOITA

Oman kirjan tuottaminen

- Proessin lopputuote on ryhmän oma tarina
- Book Creator - Esimerkki oman kirjan tekoon soveltuvasta palvelusta
- Sankarin valinta
- Avuksi sankarin henkilökuvan rakentamiseen

Prosessin lopputuote on ryhmän oma kirja

Varmista aina, että käyttämäsi sovellus on EU:n tietosuoja-asetuksen ja tietosuojalain mukainen.

Laaja tekstikäsitys

Kirja voi sisältää kirjoitettua tekstiä, piirroksia, videoita, kuvia, ääniä tai kaikkia näitä

Kirjoitetaan! Ja piirretään!

Kirjoittamiseen ja piirtämiseen löytyy monenlaisia sovelluksia. Tekstin kirjoittaminen ja muokkaaminen voidaan tehdä tekstinkäsittelyohjelmalla, josta se voidaan siirtää kirjasovellukseen.

Sovelluksia piirtämiseen löytyy sovelluskaupasta esimerkiksi hakusanalla "Draw".

Kirjaan voidaan kuvittaa kansi, päähenkilöt tai koko kirja. Kuvituksessa voidaan hyödyntää eri tekniikoita, myös fyysisiä teoksia, jotka digitoidaan. Kirja voi olla myös sarjakuva.

Videoidaan itse! Tehdään animaatioita itse!

Tablettien ja puhelimien kamerat ovat oppilaille tuttuja ja helppikäyttöisiä. Sovelluksia videoiden editoimiseksi voi löytyä laitteesta valmiina tai sovelluskaupasta esimerkiksi hakusanalla "video editor". Animaatiosovelluksia löytyy hakusanoilla "animation" tai "animation studio".

Kuvataan itse!

Tai käytetään valmiita kuvapankkeja. Kuvapankkeja löytyy esimerkiksi hakusanoilla "Free photo bank". Kuvien käyttöoikeudet tulee aina tarkistaa. Kuvien editointisovelluksia löytyy sovelluskaupasta esimerkiksi hakusanalla "Photo editor".

Äänitetään itse!

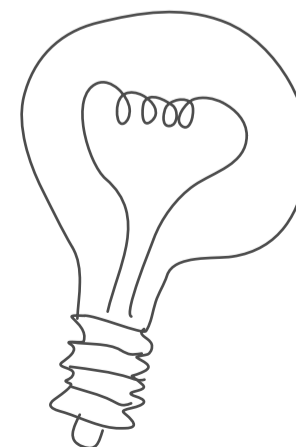
Tableteissa ja puhelimissa on nauhuri. Sovelluksia äänen leikkaamiseksi voi löytyä laitteesta valmiina tai sovelluskaupasta hakusanalla "voice editor". Hyödynnetään äänimaailmoja. Kirjaan voidaan säveltää musiikkia tai käyttää valmista musiikkia tekijänoikeudet huomioiden.

Äänikirjan lukijalle löytyy ohjeita esimerkiksi täältä:

www.celia.fi »→

Lisättyä todellisuutta (AR, augmented reality) kannattaa hyödyntää kirjan kuvituksessa! Mikä on XR?

[YouTube](https://www.youtube.com) »→

Kirjassa voi olla myös kuunnelman elementtejä.

Mitä tekstien tuottamisen taitoja kirjan tekeminen edistää?

- Omien kokemusten, havaintojen, ajatusten ja mielipiteiden ilmaisu digitaalista ympäristöä hyödyntäen
- Kyky tuottaa erilaisia tekstejä laajan tekstikäsitteen mukaisesti
- Fiktiivisten ja ei-fiktiivisten tekstien tarkastelu ja tuottaminen
- Toisten tuottamien tekstien löytäminen ja hyödyntäminen
- Lähteiden käyttöä ja merkintää, tekijänoikeuksien ymmärtäminen käytännössä
- Muistiinpanojen tekemisen ja tiivistämisen harjoittelu
- Tekstin tuottaminen vaiheittain
- Tekstien rakenteen suunnittelu
- Tekstien elävöittäminen (myös audiovisuaaliset keinot)
- Omien tekstien tarkastelu ja arviointi sekä palautteen antaminen ja vastaanottaminen digitaalisessa ympäristössä
- Kirjoitetun kielen hallinta
- Tekstin tuottaminen yhteistyössä
- Näppäintaitojen sujuvoittaminen

Oma kirja voi olla myös

- Klassikon uusi versio tai jatko-osa
- Reseptikirja suosikkiresepteistä
- Tietokirja
- Oma versio kuunnellusta kirjasta
- Sarjakuva
- Matkakertomus

Book Creator - esimerkki oman kirjan tekoon soveltuvasta palvelusta

Book Creator on yksi helppokäyttöinen ja monipuolinen sovellus omien kirjojen tekoon.

Opi helpon Book Creatorin käyttöä Ilona IT:n tuottaman ohjevideon avulla.

[Youtube](#) »»→

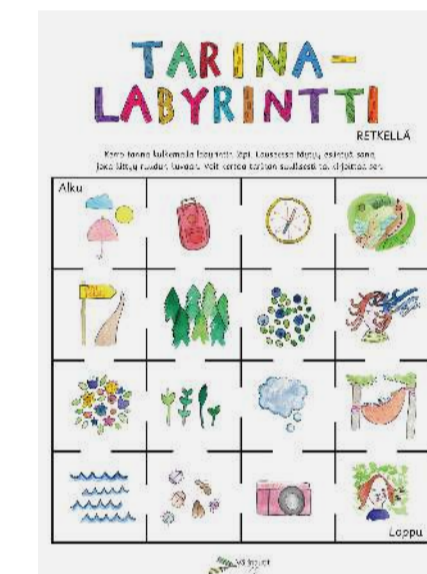
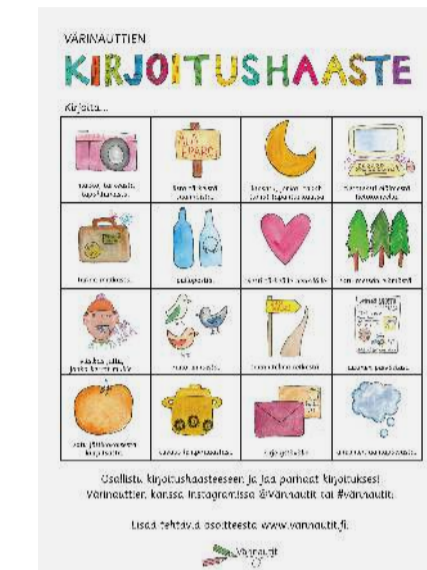
Valmis kirja julkaistaan!

Julkaisukanavat sovitaan oppilaiden kanssa prosessin alkaessa. Kiinnitetään huomiota tekijänoikeuksiin. Opitaan kirjan jakamisen kanavia.

Lopuksi voidaan pitää kirjanjulkaisujuhla!

Virittäydytään kirjoittamiseen!

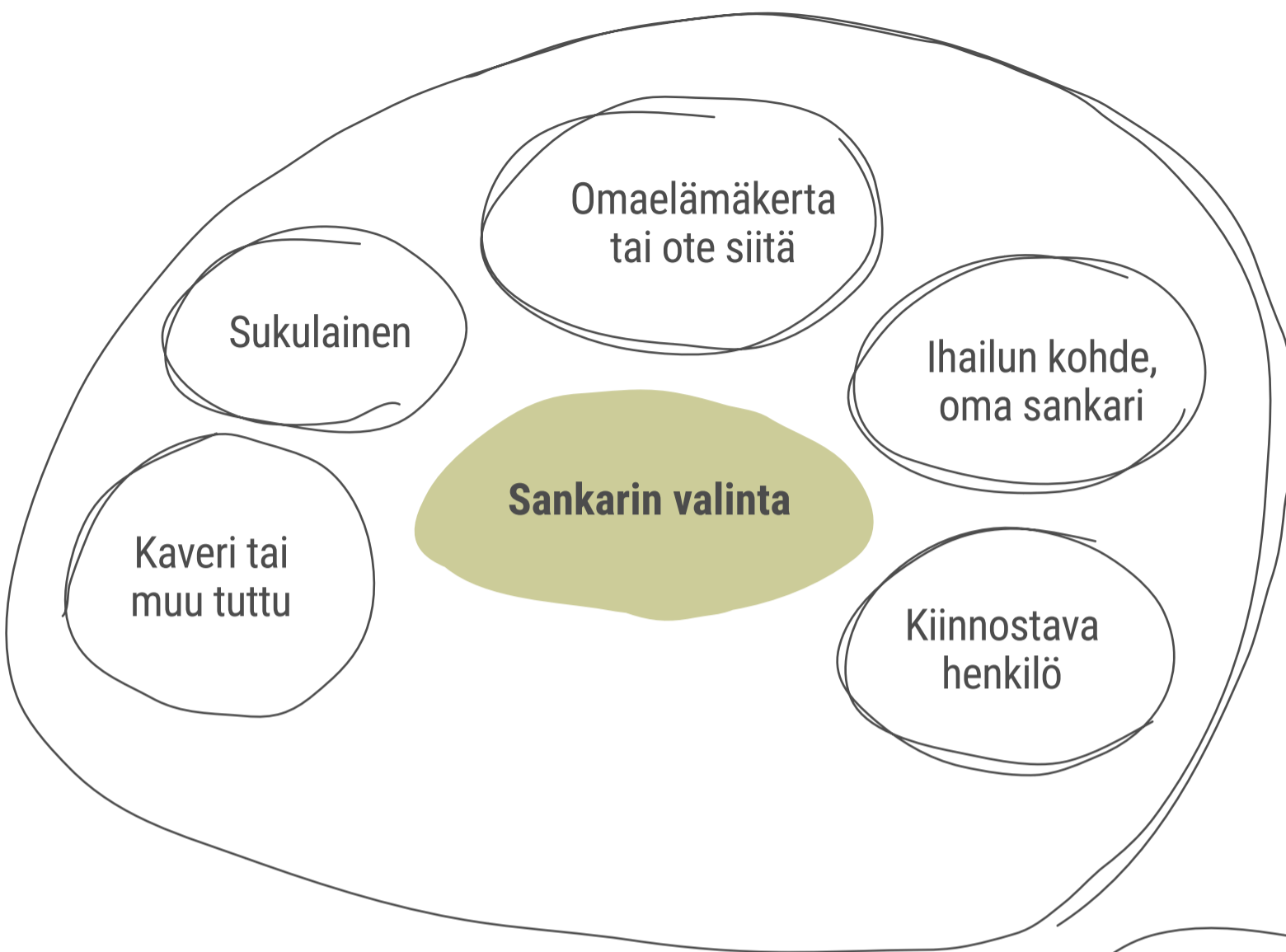
Tutustu Värinauttien kirjoitustehtäviin:

www.varinautit.fi

Tekijät: Mona Paalanen ja Anni Pöyhönen

Oman sankaritarinan teossa voidaan hyödyntää Sankaritarinoita kaikille -kirjan tyyliä.

Avuksi sankarin henkilökuvan rakentamiseen

- Asioita, joista pidän itsessäni
- Mikä tekee minusta ainutlaatuisen?
- Asioita, joista olen ylpeä itsessäni
- Ketä perheeseeni kuuluu?
- Millainen sisko tai veli olen?
- Ketä ihailen ja miksi?
- Mitä odotan elämässäni?
- Tänä kouluvuonna haluaisin...?
- Lempiaikani vuorokaudessa?
- Lempivuodenaikani?
- Lempiruokani?
- Suurin pelkoni on...
- Haluaisin tulla vielä paremmaksi...
- Olen onnellinen aina, kun...
- Rentoudun, kun...
- Tunnen itseni rohkeaksi, kun...
- Kaverini kuvailevat minua...
- Tulevaisuudessa haluaisin...
- Isovanhemmissani ihailen...

Kirjassa voi olla haastattelu!

- Millainen oma tarinani voisi olla?
- Millainen päähenkilö voisi olla?
- Olenko itse oman kirjani päähenkilö?

OPETUSHALLITUS
UTBILDNINGSSTYRELSEN